

Ляшкевич Антоніна Іванівна

доктор педагогічних наук, доцент,

професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної підготовки

Херсонської державної морської академії, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ДИСЦИПЛІН АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МОРЯКІВ

На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні спостерігається значне посилення уваги до проблеми виховання інтелектуальної еліти нації. Обдарована молодь – це майбутнє будь-якої професійної сфери суспільного життя, найважливіший фактор її соціально-економічного та духовного зростання, забезпечення конкурентоспроможності на європейському просторі.

Вільне володіння англійською мовою в нашій країні завжди було ознакою елітарності й показником високого рівня освіченості. Тому англійська мова є ключовим інструментом для міжнародного спілкування, і високий рівень володіння нею серед випускників дозволить їм повноцінно й ефективно брати участь у професійному та академічному житті.

Організація професійної підготовки майбутніх моряків англійською мовою має забезпечити розвиток особистісного потенціалу здобувачів вищої освіти. Ця особливість організації освітнього процесу та змісту навчання залежить від їхньої професійної мотивації, від ставлення до самої професії, оскільки ця мотивація є безпосереднім містком із кінцевими результатами навчання. А кількісні та якісні показники володіння англійською мовою характеризують комунікативну компетенцію здобувачів у процесі професійного спілкування.

Викладання професійних дисциплін англійською мовою має здійснюватися з урахуванням урядового проєкту «Концептуальні засади державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти»,

згідно з яким до 2025 року всі випускники українських вишів матимуть відповідний рівень володіння іноземною мовою, що дозволить їм повноцінно й адекватно брати участь в освітньому та професійному житті як на національному, так і на міжнародному рівнях [3], відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (стаття 48 п. 3), де зазначено, що заклад вищої освіти має право прийняти рішення про викладання однієї, кількох або всіх дисциплін англійською мовою [2], виходячи з базових вимог Конвенції і Кодексу з підготовки, дипломування моряків та несення вахти (ПДМНВ) [4], а також Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [1].

Сучасний світ переживає величезну потребу з питань викладання навчальних предметів за допомогою англійської мови в країнах, де рідна мова більшості населення не є англійською. Англійська як мова-посередник (EMI – English Medium Instruction) є зростаючою глобальною тенденцією, яка охоплює сферу вищої освіти. У багатьох європейських країнах число курсів для здобувачів освіти, що реалізуються англійською мовою як мовою-посередником, становить понад 60%. Це дає підстави вважати, що заклад вищої освіти має інтернаціоналізуватися до європейського культурно освітнього простору, щоб просуватися вперед у світовому рейтингу.

Сьогодні стає все більше прихильників ідеї про те, що освоєння навчального предмета за посередництвом англійської мови багато в чому буде мотивувати здобувачів вищої освіти, для яких англійська мова не є рідною. Особливий акцент при цьому робиться на професійні та наукові сфери, стверджуючи, що більшість важливих і значущих досліджень здійснюється за посередництвом англійської мови. Таким чином, якщо здобувачі освіти читають у великому обсязі літературу з тематики курсу англійською мовою, то усна взаємодія в аудиторії або лекційний масив дисциплін мають бути представлені англійською мовою і, як результат, систему оцінювання слід розробити так само англійською мовою. Це дозволяє зробити висновок про те, що прийняття англійської як мови навчання не є випадковим, оскільки курс англійської для спеціальних цілей виявляється недостатнім, щоб мотивувати

здобувачів вищої освіти вільно спілкуватися, читати і писати англійською мовою.

Поєднання іноземної і рідної мов у межах навчальної програми є одним із прикладів нового типу розвитку сучасної світової вищої освіти. Проведення занять з англійської мови один раз на тиждень, на жаль, не дозволяють оволодіти нею досконало. Розробка змісту і методики викладання професійних дисциплін іноземною мовою дає нові можливості, як з професійної, так і з мовної сторони.

Відзначаючи зростаючу роль іноземної мови в професійній діяльності сучасного фахівця морської галузі, виділимо ряд причин вибору англійської мови в якості основної мови навчання, а саме:

- посилення інтернаціоналізації в закладі вищої освіти і можливість співпраці з лекторами та науковцями з інших європейських університетів;

- збільшення можливостей для академічної мобільності здобувачів вищої освіти в межах програм з обміну;

- поліпшення якості мовної освіти як частини мовної політики закладу вищої освіти;

- посилення мотивації здобувачів вищої освіти до оволодіння англійською мовою і, як результат, забезпечення можливостей для майбутньої успішної професійної кар'єри моряка;

- наближення до європейських і світових підходів вивчення мов.

Для запровадження методики викладання професійних дисциплін англійською мовою професорсько-викладацький склад має вирішити ряд завдань: визначити та обґрунтувати професійно значущі методологічні основи в процесі підготовки фахівців морської галузі (принципи, методи, прийоми і засоби викладання навчальних дисциплін англійською мовою, а також практичне застосування, форми реалізації тощо); сформувати функціонально-дидактичну модель та методичну систему засвоєння професійних дисциплін англійською мовою здобувачами вищої освіти; розробити методичні вимоги щодо підготовки і читання лекційних та семінарських занять із професійних дисциплін англійською мовою з урахуванням інноваційних процесів;

створити навчально-методичні контенти, посібники, термінологічні словники, методичні рекомендації, навчально-методичні посібники, монографії, словники для системного й поетапного вивчення професійних дисциплін англійською мовою; активно використовувати досвід вітчизняних і зарубіжних учених у практику професійної підготовки майбутніх моряків.

Отже, визначені педагогічні основи і окреслені завдання вважаємо перспективами розробок і досліджень з питань викладання професійних дисциплін англійською мовою в процесі підготовки майбутніх моряків.

Використані джерела:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Закон України «Про вищу освіту». Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 05.06.2021)
3. Концептуальні засади державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти: проєкт. 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-konceptiyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obovyazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi> (дата звернення: 05.06.2021).
4. STCW. International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1995 (amended in 2010). London : International Maritime Organization, 2012. URL: http://www.seajobs.ru/sea_programms/STCW95.pdf